วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 2562 : 37 (3) : 552 - 558

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรมการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในอำเภอละงู จังหวัดสตูล

Factors Affecting Farmer's Adoption of Palm Oil Management following Oil Palm Plantation Extension Workshop in La-ngu District, Satun Province

ประรัชดาวรรณ ไชยสงคราม[1,2] และกอบชัย วรพิมพงษ์[1]*
Ratchadawan Chaisongkram[1,2] and Kobchai Worrapimphong[1]*

บทคัดย่อ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ รัฐบาลจึงได้มีการส่งเสริมให้มีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะพื้นที่ทางภาคใต้ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูก การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน 2) ระดับความรู้และการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรมในโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในการศึกษาจำนวน 140 คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณาเพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติไคสแควร์ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.0) ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 68.6) มีรายได้เฉลี่ยทั้งปีไม่เกิน 100,000 บาท (ร้อยละ 70.1) และเกือบทั้งหมดมีประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 97.2) เกษตรกรประเมินความรู้ของตนเองในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของการยอมรับการจัดการสวนปาล์มตามหลักสูตรอบรมคือ ร้อยละ 67.76 จากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) คือ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย ประเภทเอกสารสิทธิ์ และประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน จากผลการศึกษามีข้อเสนอแนะคือ ในการอบรมครั้งต่อไปเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยและเกษตรกรที่สูงอายุเพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ปัจจัย การยอมรับ การจัดการสวนปาล์มน้ำมัน การส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน จังหวัดสตูล

Abstract

Palm oil is one of economical plants. The government is trying to extend the area of oil palm plantation for making farmers secure in their income, especially in Southern Thailand where the area is suitable for oil palm. This study aims 1) to study individual factors of trained farmers in palm oil management workshop in La-Ngu district, Satun province, 2) to study the level of palm oil management knowledge and adoption of palm oil management and, 3) to explore farmer's individual factors affected adoption of palm oil management following the workshop. Sample of the study were 140 farmers and interview schedule was used for data collecting. Data were analyzed by descriptive statistic and factors affected farmer's adoption of palm oil management were tested by Chi-Square technique. The study found that most of the

[1]ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112
[2] สำนักงานเกษตรอำเภอควนโดน อ.ควนโดน จ.สตูล 91160
*Corresponding author: kobchai.w@psu.ac.th

farmers were male (54.0%), all of them were Muslim, educational level at primary school (68.6%). Most of the farmer had average income less than 100,000 baht/year (70.1%) and almost of them had experience in oil plantation less than 5 years (97.2%). Farmers evaluated themselves with medium level in knowledge of oil palm management following the workshop which they attended and mean of oil palm management adoption was 67.76%. Statistical analysis indicated that factors affected farmer's adoption of palm oil management significantly ($p<0.05$) consist of age, education level, main occupation, average income, type of land right, and experience in oil palm plantation. Therefore, this study recommended that in the future workshop officer should pay more attention on elderly farmers and less education farmers regarding their understanding and resulting in more oil palm management adoption.

Keywords: Factor, Adoption, Oil palm management, Oil palm plantation extension, Satun province

คำนำ

ปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศไทย นอกจากการบริโภคภายในประเทศแล้วในแต่ละปีประเทศไทยยังส่งออกผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมันมูลค่าหลายพันล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) เกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมันมาตั้งแต่อดีต คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2560 จะมีพื้นที่ปลูกมากกว่า 4.9 ล้านไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่จะปลูกในภาคใต้ของประเทศ โดยครอบคลุมพื้นที่ถึง 3.6 ล้านไร่ เนื่องจากภาคใต้มีสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน (สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร, 2559) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา รัฐบาลกำหนดนโยบายในการหาพืชที่เป็นพลังงานทดแทน โดยเฉพาะปาล์มน้ำมัน ซึ่งมีศักยภาพสูงในการใช้ผลิตน้ำมันไบโอดีเซล (สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 สงขลา, 2552) ซึ่งนอกจากการเป็นพลังงานทดแทนแล้ว ปาล์มน้ำมันสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย เช่น อาหาร, เครื่องสำอาง, ยา จึงมีนโยบายขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันให้ได้ 10 ล้านไร่ ภายในในปี พ.ศ. 2572 โดยการส่งเสริมให้ปลูกปาล์มน้ำมันพันธุ์ดีเพื่อทดแทนปาล์มน้ำมันพันธุ์ด้อยคุณภาพ และที่มีอายุมากกว่า 20 ปี (วารี ชั้วนรักธรรม, 2548) โดยเฉพาะในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีนโยบายให้ดำเนินโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน ในปี พ.ศ. 2553 เพื่อพัฒนาและฟื้นฟูอาชีพการผลิตภาคการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2553)

จังหวัดสตูล เป็น 1 ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้โครงการพัฒนาดังกล่าวที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มมากที่สุด (สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร, 2559) ดังนั้นทางสำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล ได้จัดการฝึกอบรม หลักสูตรการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน เมื่อปี พ.ศ. 2553 โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกษตรกรสามารถปลูกและดูแลปาล์มน้ำมันได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล, 2553) ซึ่งจะช่วยให้ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตที่ดีในระยะยาว แต่เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันน้อยและปาล์มน้ำมันก็เป็นพืชเศรษฐกิจที่นับได้ว่าใหม่ในพื้นที่ ดังนั้นการศึกษาถึงการยอมรับการจัดการสวนปาล์มตามหลักวิชาการที่ถูกต้องจึงมีความจำเป็นอันจะส่งผลดีต่อการผลิตของเกษตรกรเองและยังส่งผลถึงสภาพเศรษฐกิจในครัวเรือนของเกษตรกรเองอีกด้วย ซึ่งแนวคิดการยอมรับ (Adoption) ในการศึกษาครั้งนี้ อาศัยทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจรับนวัตกรรม (The innovation decision process theory) โดย Rogers (1995) ที่กล่าวว่าการยอมรับนวัตรกรรมมี 5 ขั้นตอน โดยขั้นตอนสุดท้าย คือ การยืนยันการยอมรับ (Confirmation) หลังจากที่ได้ปฏิบัติ (Implementation) ในขั้นตอนก่อนหน้า ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับการที่เกษตรกรนำความรู้จากการอบรมไปปฏิบัติ

ในสวนปาล์มของตนเอง ซึ่งตัวอย่างการศึกษาทางด้านการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของเกษตรกร เช่น นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบูรณ์ และคณะ (2555) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีต่อการยอมรับของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนแรงงานในครัวเรือน การเข้ารับการอบรมปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ รวมถึงจำนวนครั้งในการติดต่อและขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร ที่ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในเขตอำเภอละงู จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นอำเภอที่มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในจังหวัด ตลอดจนความรู้จากการประเมินตนเองของเกษตรกร และวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรม โดยคาดหวังว่าจะนำข้อมูลจากการศึกษามาประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการฝึกอบรมหลักสูตรที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันในอนาคตต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาในพื้นที่ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันและผ่านการฝึกอบรม จำนวน 216 คน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล, 2553) ทำการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โดยใช้สูตรของ Taro Yamane กำหนดความคลาดเคลื่อนในระดับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่าง 140 คน (Yamane, 1970. อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540) ทำการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยจับฉลากแบบไม่มีการใส่คืน จากรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) การประเมินความรู้ของเกษตรกรด้วยตนเองในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันและ 3) การยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามการฝึกอบรม เครื่องมือที่สร้างขึ้นผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแบบ Cronbach's alpha กับกลุ่มเกษตรกรเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในเขตอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล จำนวน 30 ราย วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.84 ซึ่งมากกว่า 0.70 ถือได้ว่ามีความเชื่อมั่นในระดับสูง (สมชาย วรกิจเกษมสกุล, 2553) จากนั้นนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลกับเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Chi-Square เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรมการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ในส่วนของการยอมรับในการศึกษาครั้งนี้ คือการที่เกษตรกรนำความรู้ตามการอบรมฯ ไปปฏิบัติในสวนปาล์มน้ำมันของตัวเอง (Adoption) ซึ่งถือว่าการปฏิบัติเป็นขั้นสุดท้ายใน การยอมรับเทคโนโลยี (นฤชิต มณีโชติ, 2549) ในส่วนของการประเมินระดับความรู้ของเกษตรกรด้วยตนเองใช้วิธีการประเมินค่า (Rating scale) (วัชราภรณ์ สุริยาภิวัฒน์, 2556) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ น้อย (1), ปานกลาง (2), มาก (3) และการแปลผลระดับความรู้มีความกว้างอัตรภาคชั้นคือ 0.67 โดยที่มีความรู้น้อยมีค่าเฉลี่ย 1.00-1.67, มีความรู้ปานกลางมีค่าเฉลี่ย 1.68-2.34, มีความรู้มากมีค่าเฉลี่ย 2.35-3.00

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 54.00) มีอายุหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 40.70) รองลงมามีอายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 18.60) ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 68.60) ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร (ร้อยละ 71.40) มีแรงงานในภาคการเกษตรไม่เกิน 2 คน (ร้อยละ 77.90) ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยตลอดทั้งปีไม่เกิน 100,000 บาท (ร้อยละ 70.10) เกษตรกรส่วนใหญ่ถือครองพื้นที่เกษตรกรรมไม่เกิน 5 ไร่ (ร้อยละ 73.60) ลักษณะการถือครองกลุ่มใหญ่เป็นโฉนด (ร้อยละ 40.70) รองลงมาคือ นส.3/นส. 3ก (ร้อยละ 35.00) ประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ 97.20; โดยแบ่งเป็น 3-5 ปี ร้อยละ 32.90, ไม่เกิน 3 ปี ร้อยละ 33.60 และ ไม่มีประสบการณ์หรือไม่เคยปลูกปาล์มน้ำมันมาก่อน ร้อยละ 30.70)

ระดับความรู้จากการประเมินตนเองของเกษตรกรและการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามการฝึกอบรม

จากการประเมินระดับความรู้ด้วยตนเองของเกษตรตามหลักสูตรการอบรมฯ ที่มีทั้งหมด 7 ประเด็นหลักพบว่า เกษตรกรมีระดับความรู้ปานกลางในทุกประเด็น และการประเมินโดยรวมในทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลางที่คะแนนเฉลี่ย 1.99 โดยความรู้ที่มีคะแนนการประเมินสูงสุดคือประเด็นของการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ที่คะแนนเฉลี่ย 2.28 ความรู้ที่มีคะแนนการประเมินต่ำสุดคือ ประเด็นของการให้น้ำปาล์มน้ำมัน ที่คะแนนเฉลี่ย 1.64 (Table 1)

ในส่วนของการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรการอบรมฯ พบว่า เกษตรกรยอมรับ (ปฏิบัติตามการฝึกอบรม) มากกว่าร้อยละ 70 ถึง 5 ประเด็น ยอมรับน้อยกว่าร้อยละ 50 อยู่ 2 ประเด็น สำหรับค่าเฉลี่ยการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรการอบรมฯ คือร้อยละ 67.76 ประเด็นที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด คือ การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน มีการยอมรับ ร้อยละ 88.57 ประเด็นที่ได้รับการยอมรับน้อยที่สุดคือ การให้น้ำปาล์มน้ำมัน (วิธีการรดน้ำปาล์มน้ำมันในสวน) มีการยอมรับเพียงร้อยละ 28.20 (Table 1)

Table 1 Knowledge level in oil palm management from farmers self-evaluated in La-ngu district, Satun province and their management adoption from oil palm management course.

Oil palm management topic	level of Knowledgefrom farmers self-evaluated (interpretetion)	% adoption	% rejectiom
1) site selaction for oil palm	1.97(Mudium)	75.97	24.04
2) site preparation for oil palm	2.03(Mudium)	71.235	28.75
3) Oil palm plantation and protection	2.10(Mudium)	80.35	19.65
4) Oil palm fertilizing	1.82(Mudium)	49.65	50.35
5) Oil palm watering	1.64(Mudium)	28.20	71.80
6) Oil palm leaf trimming	2.10(Mudium)	80.35	19.65
7) Oil palm harvesting	2.28(Mudium)	88.57	11.43
mean	1.99 $\pm$ 0.19 (Mudium)	67.76$\pm$19.72	32.24 $\pm$19.72

จากการประเมินระดับความรู้ด้วยตนเองและการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรฝึกอบรมฯ ของเกษตรกร พบว่าประเด็นที่มีคะแนนการประเมินความรู้ต่ำที่สุด คือ การให้น้ำปาล์มน้ำมัน เป็นประเด็นที่มีการยอมรับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของเนื้อหาการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรฝึกอบรมฯ พบว่ามีการแนะนำให้เกษตรกรติดตั้งระบบการให้น้ำแบบโปรยน้ำ (Mini sprinkler) ซึ่งต้องพิจารณาถึงเงินลงทุนของเกษตรกร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2553) ประกอบกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มาจากหมู่บ้านที่ยากจน (สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล, 2553) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 5 ปี จึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการยอมรับการให้น้ำตามหลักสูตรฝึกอบรมฯ เนื่องจากการขาดเงินทุนหรือการขาดประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน ในส่วนของประเด็นที่มีคะแนนการประเมินสูงที่สุด คือ การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน เป็นประเด็นที่มีการยอมรับมากที่สุด ซึ่งคุณภาพของผลผลิตปาล์มน้ำมันเมื่อถึงลานเทจะมีผลต่อราคาขาย ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องมีความใส่ใจและระมัดระวังในการเก็บเกี่ยวผลปาล์มน้ำมันเพื่อให้ผลปาล์มน้ำมันมีคุณภาพดีที่สุดเมื่อถึงลานเทจึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการยอมรับการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรฝึกอบรม

จากการทดสอบสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล และสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรกับการยอมรับวิธีจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรการอบรม โดยใช้สถิติ pearson chi-square และค่า monte carlo significance (Table 2) พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน คือ อายุและระดับการศึกษา ($p<0.05$) ปัยจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน คือ อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ย ประเภทเอกสารสิทธิ์และประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมัน ($p<0.05$) ซึ่งการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ จิตต์ อวะภาค (2541) ที่ทำการศึกษาการยอมรับวิทยาการสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อย ในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ในประเด็นของรายได้มีความสัมพันธ์กับกับการยอมรับวิทยาการสำหรับปลูกปาล์มน้ำมัน และเมื่อพิจารณาถึงการยอมรับในการเกษตรบริบทอื่น พบว่าการศึกษาครั้งนี้คล้ายคลึงกับการศึกษาของ นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบูรณ์ และคณะ (2555) ที่พบว่า อายุและระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และสอดคล้องกับการศึกษาของ บัวทอง แก้วหล้า และวรทัศน์ อินทรัคคัมพร (2556) ที่พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในประเทศลาว จะเห็นได้ว่ารายได้ของเกษตรกรมีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรทั้งในบริบทของพืชและสัตว์ ดังนั้นในการส่งเสริมเทคโนโลยีหรือการเผยแพร่องค์ความรู้สู่เกษตรอาจจะต้องพิจารณาถึงการเพิ่มขึ้นของรายได้เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกร ในส่วนของปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน ได้แก่ อาชีพหลักและประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันซึ่งอาจจะพิจารณาได้ว่า การที่เกษตรกรมีอาชีพหลักในการทำสวนปาล์มน้ำมันจึงมีเวลาและสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่บวกกับประสบการณ์ในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรฝึกอบรมฯ ที่เป็นผลดีกับผลผลิตของเกษตรกรเองจึงทำให้สองปัจจัยนี้เกี่ยวข้องกับการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน และอีกปัจจัยหนึ่งคือ ประเภทเอกสารสิทธิ์ สามารถพิจารณาได้ว่าการที่ประเภทเอกสารสิทธิ์ต่างกันอาจจะส่งผลให้การตัดสินใจในการดูแลปาล์มน้ำมันต่างกัน ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถเทียบเคียงได้กับ รัฐพงษ์ จันทคณานุรักษ์ และคณะ (2558) ที่พบว่ารายละเอียดของการถือครองที่ดินมีผลต่อการพิจารณาพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดบุรีรัมย์

Table 2 Peason Chi-Square and Monte Carlo significant value of factors relating with oil palm management adoption of farmers in La-ngu district, Satun province.

factors	Peason Chi-Square statistic	Monte Carlo sig.
Individual factor		
1)gender	11.57	0.50
2)age	75.04*	0.01
3)education level	103.92*	0.01
economic fator		
1)main occupation	95.59*	0.00
2)laber force in agriculture	31.46	0.14
3)average income	78.98*	0.04
4)arae of oil plam plantation	56.88	0.22
5)type of land rignt	65.73*	0.00
6)experince in oil palm plantation	63.14*	0.01

Note: *Singnificant than the level 0.05

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีแรงงานในภาคการเกษตรไม่เกิน 2 คน รายได้เฉลี่ยตลอดทั้งปีไม่เกิน 100,000 บาท จึงถือได้ว่าส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนเกษตรกรขนาดเล็กและมีฐานะค่อนข้างยากจน อีกทั้งเกือบทั้งหมดมีประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันไม่เกิน 5 ปี เกษตรกรประเมินตนเองว่ามีระดับความรู้ตามหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดการสวนปาล์มน้ำมันอยู่ในระดับปานกลาง โดยความรู้ที่มีคะแนนการประเมินสูงสุดคือการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ที่คะแนนเฉลี่ย 2.28 ความรู้ที่มีคะแนนการเมินต่ำสุดคือ การให้น้ำปาล์มน้ำมันที่คะแนนเฉลี่ย 1.64 และเกษตรกรมีแนวโน้มยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรม โดยมีค่าเฉลี่ยการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรการฝึกอบรมฯ ร้อยละ 67.76 ประเด็นที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ การเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน มีการยอมรับ ร้อยละ 88.57 ประเด็นที่ได้รับการยอมรับน้อยที่สุดคือ การให้น้ำปาล์มน้ำมัน มีการยอมรับเพียงร้อยละ 28.20 ซึ่งการประเมินความรู้ของเกษตรกรและการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันมีความสอดคล้องกัน การทดสอบทางสถิติพบว่า อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพหลัก, รายได้เฉลี่ย, ประเภทเอกสารสิทธิ์และประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันตามหลักสูตรอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$)

จากการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการจัดการสวนปาล์มน้ำมันดังนี้ 1) หน่วยงานที่ส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันควรมีการสนับสนุนการปัจจัยการผลิตในส่วนของปุ๋ยและเทคนิคการให้น้ำกับต้นปาล์มน้ำมัน หรือหาเทคโนโลยีทดแทนในต้นทุนที่ถูกกว่า เนื่องจากสองประเด็นดังกล่าวไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากเกษตรกร โดยเฉพาะประเด็นการให้น้ำกับต้นปาล์มน้ำมันมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 30 ที่ให้การยอมรับ ซึ่งเทคนิคที่แนะนำในหลักสูตรการฝึกอบรมฯ ต้องใช้เงินลงทุนสูงและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีฐานะยากจน 2) ในการอบรมครั้งต่อไปเจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่มีการศึกษาน้อยและเกษตรกรที่สูงอายุเพื่อให้เกษตรกรเข้าใจและยอมรับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันได้มากขึ้น 3) ควรมีการศึกษาเชิงลึกในประเด็นของความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับการยอมรับของเกษตรกรเพื่อคัดเลือกเกษตรกรหรือเตรียมการให้ความรู้

พื้นฐานต่อเกษตรกรให้ดีที่สุดก่อนการฝึกอบรมฯ โดยเฉพาะในปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการยอมรับในหลายบริบททางการเกษตร และปัจจัยด้านประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันเพราะเกษตรกรเกือบทั้งหมดในการศึกษาครั้งนี้มีประสบการณ์ในการปลูกปาล์มน้ำมันน้อยกว่า 5 ปี ซึ่งการยอมรับปฏิบัติตามหลักวิชาการที่เหมาะสมจะส่งผลให้ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตที่ดีอันจะส่งผลต่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2553. *คู่มือเจ้าหน้าที่ โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2553*. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2560. *ปาล์มน้ำมัน ปี 2555-59*. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร. แหล่งที่มา: http://www.agriinfo.doae.go.th/5year/price/market_price/55-59/palm.pdf สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2561.

จิตต์ อวะภาค. 2541. *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับวิทยาการสำหรับปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล*. เอกสารเชิงวิชาการ ปัญหาพิเศษทางการพัฒนาการเกษตร สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นฤชิต มณีโชติ. 2549. *ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับโครงการปลูกปาล์มน้ำมันทดแทนพลังงานปี 2549 ของเกษตรกร จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

นัทธ์หทัย ศิริวิริยะสมบูรณ์ ธำรงค์ เมฆโหรา และทิพวรรณ ลิมังกูร. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า* 30(2): 59-67.

บัวทอง แก้วหล้า และ วรทัศน์ อินทรัคคัมพร. 2556. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอำเภอหนองแฮด จังหวัดเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. *วารสารเกษตร* 29(3): 267-275.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

รัฐพงษ์ จันทคณานุรักษ์ ศุภพร ไทยภักดี และ พันธ์จิตต์ สีเหนี่ยง. 2558. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรกับการพัฒนาการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลลำนางรอง อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 8(3): 314-328.

วัชราภรณ์ สุริยาภิวัฒน์. 2556. *วิจัยธุรกิจยุคใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารี ช้วนรักธรรม. 2548. นวัตกรรม “น้ำมันปาล์ม” จากอุตสาหกรรมอาหารสู่แหล่งพลังงานทดแทนของไทย. *วารสาร Engineering Today*. ปีที่ 3 ฉบับที่ 36. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.technologymedia.co.th/articledetail.asp?arid=3143&pid=308 สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559.

สมชาย วรกิจเกษมสกุล. 2553. *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุดรธานี:อักษรศิลป์การพิมพ์.

สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล. 2553. *สรุปผลการดำเนินโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน ปี 2553*. สตูล. กรมส่งเสริมการเกษตร. (อัดสำเนา).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2559. *ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร (ปาล์มน้ำมัน)*. แหล่งที่มา: http://www.oae.go.th/download/prcai/farmcrop/palm.pdf สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2559.

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 สงขลา. 2552. *คู่มือวิทยากรปาล์มน้ำมัน*. กรมส่งเสริมการเกษตร.

Rogers, E. M. 1995. *Diffusion of innovations*. 4th edition. New York, NY: The Free Press.

วันรับบทความ (Received date) : 14 ธ.ค. 59
วันแก้ไขบทความ (Revised date) : 19 มิ.ย. 60
วันตอบรับบทความ (Accepted date) : 8 พ.ย. 61